

MARIO CONDE

Autoritats, caimariencs, amigues i amics,
bon vespre a tots.

Segurament alguns de vostès, que avui assisteixen a aquest pregó, es preguntaran per quins motius som jo, un foraster, el qui els xerra el dia de la inauguració de les seves festes.

Quan l'alcalde, seguint el suggeriment del meu amic Gabriel Doménech, em convidà a pronunciar el pregó de les festes de Caimari d'enguany, em vaig demanar quina podria ser la raó per acceptar, per atrevir-me a estar avui amb vostès, aquí, anunciant unes festes tradicionals. Les festes locals són una cosa molt important en la vida d'un poble. Havia sentit parlar de les de Caimari al meu amic Doménech, encara que mai no hi he assistit. Però el que me preguntava, com els dic, era quin motiu podria tenir per ser jo, aquest any 2009, qui les obri amb el pregó tradicional.

I els he de confessar que el vaig trobar. Vaig entendre que aquest pregó era, entre moltes altres coses, una autèntica oportunitat per explicar en públic, a Caimari, aquest lloc emblemàtic de l'illa de Mallorca, les meves relacions amb aquesta Illa, les meves autèntiques vivències, els meus sentiments més sincers, més profunds, i dir-los clarament, amb veu serena, però ferma, que aquí, a Mallorca, en aquesta terra, la meva família i jo, des de fa molt de temps, malgrat no haver nascut aquí, no nos sentim forasters.

Tenia vint-i-cinc anys. M'acabava de casar. Durant tota la meva vida els estius havien transcorregut a Galícia. Allà vaig conèixer la meva dona, Lourdes Arroyo. Idò bé, després de casar-me, ella i la seva família, que res tenien a veure amb Mallorca, decidiren que el lloc ideal per passar l'estiu eren aquestes illes. Al meu sogre, el pare de la meva dona, li agradava navegar i deia que aquí, a les aigües costaneres de Mallorca, no hi havia pedres, ni marees, ni corrents. La meva dona digué que estava d'acord amb el seu pare, i jo, que som molt obedient amb els qui manen bé, i molt rebel amb els qui manen malament, vaig obeir, perquè la meva dona em manava molt bé. Així que jo, amb vint-i-cinc anys, i na Lourdes, amb vint-i-un, arribàrem a l'illa, a un apartament devora l'hotel Golf, a la badia d'Alcúdia.

Pregó de las Festes de Caimari 2009

D'això ja fa trenta-cinc anys. I de llavors ençà mai no hem faltat, excepte quan m'ho han impedit, retenint-me en llocs poc o gens confortables. He de dir-los que aquells estius, que no varen ser pocs, durant els quals vaig estar tancat, en un magatzem en el qual treballava per als presos, existia, a la seva part superior, un petit orifici per on entrava l'aire i la llum. Tots els capvespres, quan es ponia el sol, i la calor minvava, m'asseia en una cadira i mirava la llum exterior per aquell orifici. I somiava. Somiava amb Mallorca. Imaginava la meva família, els meus amics, les postes de sol del ponent a Pollença, les cales de la costa Nord... En fi, somiava sense nostàlgia, i somiar sense nostàlgia, somiar afectes, és una forma de viure en el cor allò que no pots viure a l'exterior.

Des dels vint-i-cinc anys vaig aprendre a estimar aquesta Illa. Confés que ja estava enamorat de la meva dona, però vaig enamorar-me de Mallorca. Alguns dels qui són aquí ni tan sols havien nascut quan jo passejava per la platja d'Alcúdia, estorat pels seus més de vint quilòmetres d'arena, atordit per la bellesa de la llum de Pollença, meravellat per la serra de Tramuntana,...

Comprarem una propietat de nom can Poleta. De primer la comprà la meva família política. El mil nou-cents vuitanta-dos, fa ja vint-i-set anys, la vaig comprar jo. Per a mi i per a la meva dona. Era una preciosa tafona, envoltada d'oliveres mil·lenàries. Així que ja ho veis, estic envoltat per tot d'oliveres, perquè Caimari és terra d'oliveres i d'oli. Bé, d'això en xerrarem després.

Ara segueix contant la història. La casa tenia una calefacció d'aquestes que cremen clovelles d'ametlla. M'encanten les tardors i els hiverns de l'illa. Molt més que els estius. Per cert, molta gent està confosa amb Mallorca. Creuen que a aquesta illa només hi ha platges i s'obliden de la seva bellesa interior, de Deià, de Pollença, de Lluc, d'Escorca, de Caimari, de la Història, una meravellosa història que jo he insistit a conèixer, a aprofundir, perquè qui gaudeix d'una terra, qui sent el privilegi de viure-hi, té el deure, sí, el deure, de conèixer la història d'aquest lloc, com una mostra de respecte per la terra d'acollida.

Idò bé, llavors tenia un cotxe gran i llarg, un d'aquests cotxes americans antics que mai no s'acabaven de tan llargs com eren, i jo mateix, vestit amb pantalons, camisa i jersei, perquè a Mallorca, d'hivern fa fred quan se'n va el sol, així vestit anava a comprar els sacs de clovelles per a la calefacció, crec recordar que a una

Pregó de las Festes de Caimari 2009

cooperativa prop de sa Pobla. Jo mateix carregava els sacs al cotxe, pagava i tornava a can Poleta. I els deixava al garatge per carregar la calefacció. I és clar, m'embrutava, però això no m'importava gaire. Al contrari, m'agradava.

Aquell dia, en tornar de carregar els sacs, aparegué per la finca un home que volíem contractar perquè mos ajudàs a les feines del camp, perquè can Poleta té unes dotze quarterades de terra. Jo arribava brut i ple de clovelles d'ametlla. L'home, en veure'm, em digué:

-Per favor, podria avisar el senyor?

Jo li vaig respondre sí, però ell insistí que avisàs "el senyor", i subratllà, amb la veu, aquestes paraules. Li vaig dir que jo mateix era el senyor que cercava i, davant la meva resposta, l'home, amb un gest de total estranyesa i d'espant, em digué:

-Vostè?

Vaig riure amb ell. L'home tenia al cap un disseny de com havia de ser el senyor de can Poleta i jo, és clar, brut i ple de clovelles, no quadrava en el seu perfil. A la fi, però, acceptà allò que li deia, xerràrem i va fer feina amb nosaltres.

Quan se'n va anar, assegut a la porxada de ponent de la casa, vaig pensar, ¿què és un senyor d'una terra? ¿Quina ha de ser l'essència d'aquest senyoriu?

No és la propietat. Algú pot ser propietari de la terra, però això no el fa el senyor, si més no en el sentit que jo dic.

Senyor és aquell que respecta la terra, el qui la cuida, l'estima, la frueix, el qui se sent privilegiat de viure-hi, de trepitjar-la, de cultivar-la, d'acariciar-la amb les mans. Senyor és aquell que estima la terra. Propietari és només aquell que figura en el Registre de la Propietat. I he vist, per tot, alguns propietaris que no eren autèntics senyors de les seves terres. Perquè no les estimaven. Perquè no les respectaven. Perquè no sentien el privilegi de viure-hi.

I nosaltres, la meva família i jo, estimàvem i estimam aquest tros de terra que anomenen can Poleta, que més tard vaig descobrir que significava casa del napolità, així que allí hi visqué un napolità, i també, segons em digueren, un fantasma anglès, a qui anomenaven

Oliver. Record que quan era president del Banesto, els encarregats de la meva seguretat, que dormien a la torre de can Poleta, deien que, de nit, sentien renous rars. Els vaig explicar que era n'Oliver, el fantasma. I malgrat es dedicaven a la seguretat, tenien por i no volien pujar a dormir-hi.

A mi mai no m'espantaren els fantasmes. Perquè la vida m'ha ensenyat que els fantasmes no fan res. Els qui fan mal són els homes. Quan duen l'odi en els seus cors, quan els guanya la cobdícia, quan els domina l'enveja, quan el poder els absorbeix,... No s'ha de tenir por dels fantasmes, però a aquests homes... Por, el que se'n diu por, no, però sí precaució i distància. Fa uns dies que de bell nou la barbàrie de l'home, que treu la vida a altres homes, assolava aquesta illa. Jo era a fora quan tornaren a matar. I em dolgué profundament el menyspreu que senten per la vida d'altres éssers humans quan assassinen i destrossen.

¿Què feim? ¿Qui som els homes que duim segles demanant la pau i l'única constant en la nostra trajectòria humana és, precisament, la guerra? Xerram de pau, de solidaritat, d'humanitat i per tot arreu, i en totes les èpoques, veim guerres, desolació, explotació. ¿Què mos passa que no podem evitar aquest fracàs col·lectiu? ¿Perquè som tan petits?

Però hi ha homes grans. I aquí, a Mallorca, el mateix temps que visitava Lluc quan arribaven les tempestes, he conegut homes grans. Per cert, ¿algú coneix un espectacle més impressionant que una tempesta de finals d'agost assegut en una pedra als voltants de Lluc? És meravellós. Diuen que s'ha d'estar una mica boig per pujar a Lluc els dies de tempesta. Segurament és així, però per viure la vida en plenitud, un poc de bogeria, no massa, però un poc de bogeria, és necessària. Sinó, mos acartonom.

A més de la terra, poc a poc anàrem teixint una xarxa d'afectes, d'amistats sinceres. Perquè els homes som una xarxa d'afectes, de sentiments. Són els nostres afectes i els nostres sentiments els que mos mantenen vius. Una persona sense sentiments, orfe de qualsevol acte, no és autènticament una persona viva. Aquí vaig conèixer els Marquès, els Gili, els Luna, a Joan Morell i la seva família i, sobretot, a Biel Doménech, el de can Guixa, d'Inca, propietari de les galletes Quely, persona que estima i és estimada a Caimari.

Pregó de las Festes de Caimari 2009

Una amistat de trenta-cinc anys. I sense els Doménech, sense en Biel i na Maria, aquesta illa no seria el mateix per a mi. Perquè qui s'acosta a un home bo, la bondat se li aferra, perquè heu de saber que la malaltia és contagiosa, però la salut també. I no només la del cos. També la de l'ànima, la de l'esperit. I qui conviu amb un home bo, de bondat es contagia. I la meva amistat amb Gabriel Doménech és un dels meus millors actius.

I nosaltres dos, Biel i Maria per una part, i la nostra família per una l'altra, hem viscut junts l'aterrador dolor de la mort d'un ésser estimat. Hem sentit aquest abisme profund, terrible, de la pèrdua.

La meva dona, Lourdes Arroyo, estimava Mallorca. Estimava la seva terra per sobre qualsevol altra cosa. Teníem possessions més grans, però ella deia que aquest era el seu lloc, sense saber jo ben bé per què. Cada matí anava sola a Pollença, de prest, passejava per la plaça del poble, s'asseia a una taula del casino, veia passar la gent, menjava una llesca de pa torrat amb oli i tornava a casa. Mai no em parlava d'això. Ho guardava a dins, com fan les persones que cultiven sentiments vertaders. Els amassen en soledat. Els acaricien dins l'ànima.

Lourdes estimà tant aquesta illa, aquest tros de terra de Pollença, que encara que no va néixer aquí, era la senyora de les terres, ella va ser, mentre va viure, la vertadera Senyora de can Poleta.

Quan la malaltia arribava al seu fi i les portes de l'altra vida s'obrien sobre les seves frontisses, Lourdes, contra l'opinió de tots els metges oficials, contra tots aquells que diagnosticaven el seu estat, va voler venir a Mallorca, a veure les seves terres, a sentir el seu mar, a estar amb en Biel i na Maria, amb les pedres de ca seva, amb les seves oliveres, amb les seves sortides de sol, amb els seus horabaixes, amb l'arena de les seves platges, amb els seus records. Silenciosa, es passejava més cansada físicament, però més plena que mai de tendresa dins l'ànima. Va venir a despedir-se. Jo diria que va venir a quedar-se. Volia que el seu esperit quedàs pres per sempre en aquest racó de la terra.

Per això heu d'entendre que no som forasters. Perquè trenta-cinc anys són molts d'anys. Perquè a la mateixa pedra on vaig fer fotografies d'Alejandra i Mario, els meus fills, ara les faig de Fernando i Alejandro, els meus néts. Les persones passam. La vida queda. ¿Com pot ser foraster qui estimà tant aquesta terra, no només per viure-la en vida, sinó perquè el seu esperit s'hi quedàs quan hagués de canviar de

dimensió? ¿ Com pot ser foraster qui estima la terra tant en la vida com en la mort?

Un dia, Maria, la de Pollença, que viu amb nosaltres d'ençà fa vint-i-cinc anys, i que és propietària d'unes terres a la vall, abans d'arribar a Pollença, em parlà d'aquestes terres. I li vaig preguntar si n'era la propietària. La seva resposta em va commoure:

-Noooo. Les vaig heretar.

Seria magnífic que tots pensàssim així. L'herència és més una obligació que un dret.. Per això Maria no se'n sentia plenament propietària, sinó receptora d'unes terres guanyades per altres, pels seus avantpassats, que les hi transmetien amb l'obligació de conservar, de millorar, de respectar, d'estimar i de que continuàs la cadena. I si s'ha de vendre, idò vendre amb el respecte que la terra i la tradició mereixen.

Al llarg de trenta-cinc anys no sempre he vist aquest respecte. No saben que tots, mallorquins i forasters, heretam la terra. Que és anterior a nosaltres. Que és la nostra mare. I mos creim ser els seus propietaris. No és així. Som nosaltres els qui hem de respectar-la, cuidar-la, estimar-la, mimar-la,i no sempre ho hem fet.

En més d'una ocasió he sentit que alguna cosa es trencava dins mi quan contemplava les destrosses a racons meravellosos d'aquesta illa. L'home... Ja deia que el problema és l'home, no els fantasmes, perquè Oliver, i els molts Oliver que aquí existeixen, mai feren mal a la costa, als penya-segats, als racons d'una illa que per tradició, història, situació i orografia és única al món.

Per això, en la meva opinió, qui malgrat haver nascut a Mallorca no estima la seva terra, i no la respecta, no és verdaderament mallorquí. Qui l'estima i la respecta, hagi nascut on hagi nascut, és mallorquí, perquè és l'amor i el respecte per la terra allò que dóna sentit a aquesta paraula.

Aquells dies, Doménech deia que venia a Caimari. Li demanàvem a què fer, i ens contestava "a estar". Res més que "a estar". Finalment, un dia el vaig acompanyar. Mos assegürem a una taula del bar on solia anar. I vaig veure com la gent el saludava. Un "va bé?" i poca cosa més. Però a les seves cares, en els seus gests, en els seus

moviments, es veia humanitat. No es necessiten paraules. Són millors les vivències.

Vaig aprendre que aquí, a Caimari, en Biel Doménech hi venia a respirar humanitat, a carregar-se les piles d'humanitat, a sentir-se humà, com totes les persones que es trobava al bar, que saludava pel carrer. Quan tornàvem a Alcúdia, després d'aquella estona, Doménech somreia en silenci. Duia humanitat acumulada per la seva experiència a Caimari.

A aquest lloc magnífic que és Caimari, la gent, quan camina, quan va al bar, quan travessen la plaça, a l'església, a la tafona, o on sigui, se saluda. I quan es saluden, quan es reconeixen com a veïnats, fan que aquesta vida sigui humana.

I a mi, a més de tot això, m'uneix a Caimari la tradició de l'olivar. És curiós, però a la nostra família tenim oliveres, feim oli, com es fa a Caimari, com es tasta a les festes, en aquesta tafona instal·lada al centre de la plaça. Tot un símbol, l'olivera i l'oli. Oliveres mil·lenàries, olis mil·lenaris, que veuen passar generacions i generacions i sempre donen el seu fruit, les seves olives i el seu oli, a condició que sapiguem respectar-les, cuidar-les, i estimar-les. Quan sabem tot allò que hi ha rere l'oli, nos agrada més, el fruïm més. No diré si el meu oli és millor que el de Caimari, o a l'inrevés. Ho deixarem d'aquesta manera: els dos millors olis del món són el de Caimari i el nostre, així tots contents i en pau.

I ja acab. Gràcies a tots per haver-me donat aquesta oportunitat. Mallorca, la seva gent, la seva terra i la seva mar, han estat, i són encara, essencials a la meua vida. Mir cap enrere i don gràcies a Déu, o a qui sigui, per haver estat un privilegiat i haver pogut viure molts d'anys aquí.

Aquell matí, a trenc d'alba, assegut a la terrassa de can Poleta, vaig comprendre que el dolor per la pèrdua d'un ésser estimat s'ha de compensar amb l'alegria d'haver viscut tants d'anys al seu costat. I vaig aprendre que no som només els nostres records. Vaig aprendre que les persones que estimam viuen al nostre cor i que allí són eternes. Vaig aprendre que s'han de combinar els records amb l'esperança. Els homes, els humans, hem de tenir records, però també il·lusions i esperances. Perquè només així podem ser útils als altres. Perquè només així serem humans. Perquè només així complirem la nostra principal obligació: viure nets de cor.

Podem estimar moltes coses a la vegada. A les persones i a la terra. L'amor per un fill no impedeix l'amor per un altre, com l'amor per l'esposa no impedeix l'amor pels amics. L'amor no es divideix, s'expandeix. I per molt que estimem a qui visqué tants d'anys amb nosaltres, hem de seguir estimant i respectant. Aquesta és la nostra obligació: saber ajustar records i emocions, records i esperances, records i il·lusions. Així som els qui volem ser humans. Tots els dies tenim, sobretot en èpoques dolentes, molts motius per estar trists, per sentir-nos abatuts. La nostra obligació és trobar aquells motius, aquelles raons que mos impulsen a donar gràcies per poder seguir vivint.

I avui, en aquesta església, poc importa si creuen en el Déu cristià o en qualsevol altra religió. Mallorca és terra de tolerància. Aquí han conviscut cristians, musulmans i jueus, les tres grans religions. El que importa és la Humanitat, no les creences concretes. Això ho sabem a Mallorca. Ara començaran les festes. I això és humanitat. Una manera de ser humà. Una de les més importants.

Per això m'agradaria que avui, aquí, tots, sentíssim que mai un home, o una dona, que estimi Mallorca, que la dugui al cor, que la respecti i la cuidi, que senti el privilegi de viure-hi, mai aquest home, aquesta persona, aquesta família, mai no seran forasters, hagin nascut on hagin nascut, perquè per a la humanitat, com per a la terra, no hi ha fronteres, ni partides de naixement. Hi ha respecte, amor per la terra i el desig d'això tan difícil: ser vertaders humans.

(Bon vespre. Moltes gràcies i bones festes.
Visca Caimari.)